

ولایت فقیه استمرار امامت و رهبری
(دوره کارشناسی و متوسطه)

مهدی فرزین

انتشارات صراط الدینیه
شماره ثبت: ۱۳۵۸۴

نام کتاب: ولایت فقیه استعمار امامت و رهبری
موضوع: آشنایی با جایگاه ولایت فقیه در نظام سیاسی شیعه.
مؤلف: مهدی فرزین
سفارش دهنده: مؤسسه فرهنگی پژوهشی امام امیرالمؤمنین علیه السلام اصفهان
تهیه و تنظیم: مؤسسه فرهنگی پژوهشی امام امیرالمؤمنین علیه السلام اصفهان
طراح جلد: احمد دانشی
صفحه آراء: مصطفی مرحوی
ناشر: انتشارات صراط الدینیه
شابک: ۹۷۸-۹۰۰-۹۶۱۵۰-۹-۴
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹ هجری
تعداد صفحه: ۲۱۵ ص
شارکگان: تعداد محدود
قلم: وزیر
قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

راه های ارتباطی با مؤسسه ی فرهنگی پژوهشی امام امیرالمؤمنین علیه السلام مصابیح

اصفهان - خ چهار باغ خواجو - حوزه علمی صدر خواجو - مؤسسه فرهنگی

پژوهشی امام امیرالمؤمنین علیه السلام مصابیح

تلفن: ۰۳۱-۳۲۷۳۴۴۳-۴

فکس: ۰۳۱-۳۲۶۴۱۴۹۰

کدپستی: ۸۱۵۳۷۵۶۹۱

تلفن همراه (روابط عمومی): ۰۹۳۰۰۷۸۴۶۸۰ - ۰۹۱۳۳۰۰۱۶۱۱

ایمیل: m.masabih@gmail.com

سرشناسه: فرزین، مهدی.

عنوان و نام پدیدآور: ولایت فقیه استعمار امامت و رهبری، (دوره تاریخی و مناسبتی) / مهدی فرزین؛ به سفارش و تهیه و تنظیم مؤسسه فرهنگی پژوهشی امام امیرالمؤمنین علیه السلام اصفهان.

مشخصات نشر: اصفهان: صراط الدینیه، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۲۱۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۰۰-۹۶۱۵۰-۹-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص ۱۹۵ - ۲۱۰.

موضوع: ولایت فقیه

موضوع: Wilayat al faqih

موضوع: حاکمیت (فقه)

موضوع: Sovereignty Islamic law

موضوع: اسلام و سیاست

موضوع: Islama nd politics

موضوع: ولایت فقیه -- پرسش ها و پاسخ ها

موضوع: Wilayat al faqih.. Questions and answers

شناسه افزوده: مؤسسه فرهنگی پژوهشی امام امیرالمؤمنین علیه السلام مصابیح

رده بندی کنگره: BP۲۳۳/۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۳۱۷۹۷

وضعیت رکورد: فیا

تاریخ درخواست: ۱۳۹۹/۱۱/۲۷

تاریخ پاسخگویی:

کد پیگیری: ۷۵۳۰۹۷۰

فهرست مطالب

۱۶	پیش گفتار
۱۸	بخش اول : کلیات و مفاهیم
۱۸	فصل اول : انواع نظام های سیاسی و حکومت ها
۱۸	۱. نظام های سیاسی غیر دینی
۱۸	الف. نظام سیاسی با حاکمیت یک فرد
۱۸	نظام سیاسی فردی به یکی از شکل های زیر وجود دارد
۱۸	۱. نظام استبدادی
۱۸	خصوصیات و ویژگی های نظام استبدادی
۱۹	برخی امتیازهای نسبی این نوع نظام سیاسی
۱۹	ایرادهای زیاد نظام استبدادی فردی
۱۹	۲. نظامی پادشاهی
۲۰	این نظام، در شکل های مختلفی به وجود می آید
۲۰	۱. سلطنت مشروطه پارلمانی
۲۰	۲. سلطنت مشروطه ی دوگانه
۲۱	معایب نظام سلطنتی
۲۱	ب. نظام سیاسی با حاکمیت گروهی
۲۱	علل ناشایستگی این نوع حکومت به قرار زیر است
۲۱	ج. نظام سیاسی با حاکمیت همگانی (دموکراسی)
۲۱	۱. مفهوم دموکراسی
۲۲	۲. ارزیابی دموکراسی (مزایا و نارسایی های دموکراسی)

۳. لوازم دموکراسی	۲۳
۴. آثار دموکراسی	۲۳
۲. نظام های سیاسی دینی	۲۵
الف. نظام های سیاسی دینی با رهبری منصوب	۲۶
۱. نظام سیاسی با رهبری پیامبر	۲۷
۲. نظام سیاسی با رهبری امام معصوم (نظام سیاسی امامت)	۳۰
الف. امامت به عنوان نظام سیاسی الهی	۳۰
ب. امامت به عنوان جانشینی پیامبر	۳۱
ج. ویژگی های نظام امامت	۳۲
ویژگی های کلی نظام امامت	۳۲
۱. جهت گیری	۳۲
۲. مشروعیت	۳۲
۳. تحقق عینی امامت	۳۲
۴. تناسب آن با مراتب تولی و پذیرش اجتماعی	۳۳
مهمترین ویژگی های امام	۳۴
۱. عصمت و عدالت	۳۴
۲. علم	۳۴
۳. کفایت	۳۵
۳. نظام سیاسی با رهبری فقیه (نظام سیاسی ولایت فقیه)	۳۵
الف. نظامی منصوب	۳۵
ب. ویژگی های نظام ولایت فقیه	۳۵
ج. ویژگی های ولی فقیه	۳۶

۳۷	ب. نظام های سیاسی دینی با رهبری غیر منصوب
۳۷	۱. نظام سیاسی با رهبری خلیفه (نظام خلافت)
۳۸	وظایف خلیفه
۳۸	۲. نظام سیاسی با رهبری پادشاه (نظام سلطنت)
۴۱	* خلاصه
۴۱	* پرسش
۴۱	* پژوهش
۴۳	فصل دوم : مفهوم شناسی
۴۳	الف : مفهوم شناسی علم کلام
۴۳	۱. تعریف علم کلام
۴۳	۲. موضوع علم کلام
۴۳	۳. تعریف مسئله کلامی
۴۴	ب : مفهوم شناسی علم فقه
۴۴	۱. تعریف علم فقه
۴۴	از نظر لغوی
۴۴	از نظر اصطلاحی
۴۷	۲. موضوع علم فقه
۴۷	۳. تعریف مسئله فقهی
۴۷	ج : مفهوم شناسی واژه ولایت
۴۷	۱. تعریف ولایت
۴۷	از نظر لغوی

۴۸	از نظر اصطلاحی
۴۹	۲. اقسام ولایت
۵۳	د: مفهوم شناسی فقیه
۵۳	تعریف فقیه
۵۳	از نظر لغوی
۵۳	از نظر اصطلاحی
۵۳	ه: مفهوم شناسی ولایت فقیه
۵۵	*خلاصه
۵۶	پرسش
۵۷	*پژوهش
۵۸	فصل سوم: پیشینه ولایت فقیه
۵۸	الف: بعد عملی
۵۸	۱. عصر ظهور امام معصوم علیه السلام
۵۸	۲. عصر غیبت صغری
۵۸	۳. عصر غیبت کبری
۵۸	ب: بعد علمی
۵۹	دیدگاه برخی از علمای شیعه از قرن چهارم، تا چهاردهم هجری قمری
۵۹	۱. شیخ مفید (۳۳۳ - ۴۱۳ ه. ق.)
۵۹	۲. شیخ طوسی (۳۸۵ - ۴۶۰ ه. ق.)
۶۰	۳. قطب الدین راوندی (متوفای ۵۷۳ ه. ق.)
۶۰	۴. محمد ابن ادریس حلی (۵۴۳ - ۵۹۸ ه. ق.)

۵. محقق حلی (۶۰۲ - ۶۷۶ هـ. ق) ۶۰
۶. علامه حلی (۶۴۸ - ۷۲۶ هـ. ق) ۶۱
۷. شهید اول (۷۳۶ - ۷۸۶ هـ. ق) ۶۲
۸. فاضل مقداد (متوفای ۸۲۶ هـ. ق) ۶۲
۹. احمد بن فهد حلی اسدی (۷۵۷ - ۸۴۱ هـ. ق) ۶۳
۱۰. محقق کرکی (۸۶۸ - ۹۴۰ هـ. ق) ۶۳
۱۱. شهید ثانی (۹۱۱ - ۹۶۶ هـ. ق) ۶۳
۱۲. محقق اردبیلی (متوفای ۹۹۳ هـ. ق) ۶۴
۱۳. فیض کاشانی (۱۰۰۷ - ۱۰۹۰ هـ. ق) ۶۴
۱۴. شیخ جعفر کاشف الغطاء (۱۱۵۴ - ۱۲۲۸ هـ. ق) ۶۵
۱۵. میرزا ابوالقاسم قمی (۱۱۵۱ - ۱۲۳۲ هـ. ق) ۶۵
۱۶. احمد نراقی (۱۱۸۶ - ۱۲۴۵ هـ. ق) ۶۶
۱۷. میرفتاح حسین مرغی (متوفای ۱۲۵۰ هـ. ق) ۶۶
۱۸. محمد حسن نجفی (۱۲۰۲ - ۱۲۶۶ هـ. ق) ۶۶
۱۹. شیخ مرتضی انصاری (۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ هـ. ق) ۶۸
۲۰. حاج آقا رضا همدانی (۱۲۵۰ - ۱۳۲۲ هـ. ق) ۶۸
۲۱. سید محمد آل بحر العلوم (۱۲۶۱ - ۱۳۲۶ هـ. ق) ۶۸
۲۲. ملا حبیب الله شریف کاشانی (۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ هـ. ق) ۶۹
۲۳. شیخ عبدالله مامقانی (۱۲۹۰ - ۱۳۵۱ هـ. ق) ۶۹
۲۴. میرزای نائینی (۱۲۷۶ - ۱۳۵۵ هـ. ق) ۷۰
۲۵. محمد حسین کاشف الغطاء (۱۲۹۴ - ۱۳۷۳ هـ. ق) ۷۰
۲۶. سید محمد حسین بروجردی (۱۲۹۲ - ۱۳۸۰ هـ. ق) ۷۱

۲۷. شیخ محمد رضا مظفر (۱۳۲۲ - ۱۳۸۳ ه.ق) ۷۱
۲۸. مرتضی حائری (۱۳۳۴ - ۱۴۰۶ ه.ق) ۷۲
۲۹. امام بزرگوار سید روح الله خمینی (۱۳۲۰ - ۱۴۰۹ ه.ق) ۷۲
۳۰. سید ابوالقاسم خوئی (۱۳۱۷ - ۱۴۱۳ ه.ق) ۷۳
۳۱. سید محمد رضا گلپایگانی (۱۳۱۶ - ۱۴۱۴ ه.ق) ۷۳
- ج: تجربه تاریخی تعیین جانشین یا والی در سیره معصومین علیه السلام ۷۳
۱. در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۷۴
- الف: تصریح به ولایت و خلافت امیر المؤمنین علیه السلام ۷۴
۱. اولین دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم (حدیث يوم الدار) ۷۴
۲. حدیث منزلت ۷۵
۳. حدیث غدیر خم ۷۶
- آمارى از مطالب خطبه غدیر ۷۸
- الف. موضوعاتی که در خطبه مد نظر است ۷۸
- ب. اسماء مبارکی که در خطبه به آنها تصریح شده است ۷۸
- ج. آیات قرآنی که در خطبه آمده است ۷۸
- د. نکات شاخص در خطبه غدیر ۷۹
۴. حدیث ثقلین ۷۹
- ب: تبلیغ از امیر المؤمنین علیه السلام و معرفی ایشان به مردم ۸۰
۱. معرفی حضرت علی علیه السلام توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ۸۰
- ج: مواردی دیگر از سیره عملی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در رابطه با اعزام نماینده و والی ۸۲
۲. در زمان ائمه معصومین علیه السلام ۸۲

پیش گفتار

« الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ لَا سَيِّئاً حُجَّهَ لِيِنَّ الْحَسَنَ الْعَسْكَرِي دُوحِي وَ
أَرْوَاحُ الْعَالَمِينَ لَهُ الْفَيْدَاءُ وَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ »

با طلوع خورشید انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ هجری شمسی به تعبیر امام راحل اعلی الله مقامه الشریف، انفجار نور و معجزه قرن حادث شد و نظام سیاسی اسلام در عصر غیبت مبتنی بر اصل ولایت فقیه با مدیریت و رهبری فقیه و مرجع عالی قدر جهان تشیع امام خمینی اعلی الله مقامه الشریف محقق گردید و بار دیگر بعد از گذشت قرن‌ها از حکومت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و امیر المؤمنین علیه السلام نظام سیاسی شیعی بر اساس قرآن و عترت با توجه شرائط زمانه شکل گرفت.

در مباحث نظام سیاسی اسلام مسئله مدیریت و رهبری در عصر غیبت در کانون کرسی های آزاد اندیشی، گفت‌وگوها، نشست‌ها، سخنرانی های علمی، تخصصی به ویژه در حوزه فقه، سیاست و کلام قرار دارد.

✦ امام راحل رحمه الله در این زمینه می فرمایند:

✦ « تمامی اختیاراتی که در رحمه الله حکومت و سیاست برای پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام ثابت است، برای فقیه عادل نیز ثابت است. »

✦ همچنین امام خمینی رحمه الله در مباحث خود پیرامون نظام اسلامی و تشکیل حکومت می فرمایند:

✦ « بدیهی است ضرورت اجرای احکام که تشکیل حکومت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم را لازم

آورده منحصر و محدود به زمان آن حضرت نیست و پس از رحلت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

نیز ادامه دارد. طبق آیه شریفه احکام اسلام محدود به زمان و مکانی نیست و تا ابد باقی و لازم

الاجراء است. »^۱

مسئله ولایت فقیه از طرفی در فقه مورد بحث قرار می گیرد و در آن مباحث متعدد و مسائل مختلفی از قبیل ارث، جهاد، قضاء، خمس، زکات، محجورین و ... مورد بررسی قرار می گیرد و آن را به عنوان فعل مکلف و در زمره واجباتی که بعهد فقیه قرار دارد، بیان می کند در این صورت اگر علاوه بر وظایف فقیه خود مسئله ولایت فقیه نیز به عنوان مسئله ی فقهی تلقی گردد اصل آن نیز از فروع و افعال مکلفین محسوب می گردد، ولیکن از طرف دیگر با توجه به این که اسلام و قوانین و دستورات و فرامین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و تحقق سعادت و به کمال

^۱ کتاب البیع، امام خمینی اعلی الله مقامه الشریف، ج ۲، ص ۴۶۷.

^۲ ولایت فقیه، امام خمینی اعلی الله مقامه الشریف، ص ۱۸.

رسیدن انسان ها در ابعاد مختلف فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی دنیوی و اخروی می باشد و مسئول و عهده دار اجرای آن در عالم هستی و آفرینش از طرف خداوند در مرتبه اول پیامبر اعظم صلوات الله علیه و ائمه معصومین علیهم السلام و در مرتبه دوم در عصر غیبت فقهاء جامع الشرایط می باشند این مسئله به جهت این که نص و نصب آن الهی است فعل خداوند متعال است و جزئی از مسائل عقایدی و کلامی قرار می گیرد و بدین ترتیب فقهاء جامع الشرایط از عنوان مرجعیت بعنوان جانشینان امامان معصوم علیهم السلام و مردم نیز از عنوان و صرف مقلد بودن بعنوان امت ارتقاء می یابند و مجموعاً نظام امام و امت را تشکیل می دهند و ولی فقیه بعنوان رهبر و مردم بعنوان امت اسلامی می باشد، اگرچه فروعات و مباحث آن در فقه مورد نقد و بررسی قرار می گیرد؛ انتخاب هر کدام از این دو دیدگاه می تواند آثار مهم علمی و عملی در عرصه های اعتقادی، فقهی، سیاسی، اجتماعی و ... در زندگی مردم و چگونگی اداره آن داشته باشد.

با توجه به این مباحث متعددی که پیرامون مسئله ولایت فقیه از قرون اولیه اسلام تا کنون وجود داشته و اینکه لازم است مردم خصوصاً نسل جوان امروز نسبت به این مسئله آشنایی بلکه شناخت شایسته ای داشته باشند تا بدانند نظام سیاسی اسلام مبتنی بر ولایت فقیه بر اساس چه اصل و مبنایی می باشد و آیا ولایت فقیه استمرار امامت و رهبری است و از برهان های عقلی، آیات و روایات استنباط می شود یا اینکه اقوال شخصی برخی از فقهاء و اندیشمندان است این امر مهم انگیزه ای برای نویسنده شد که مسئله ولایت فقیه که در رأس هرم نظام سیاسی جمهوری اسلامی نیز می باشد در سه سطح دوره مقدماتی، دانش آموزان دوره دوم دبیرستان، سال یازدهم تحصیلی؛ دوره متوسطه (دانشجویان کارشناسی و سطح دو حوزه های علمیه)؛ دوره عالی (دانشجویان کارشناسی ارشد و سطح سه حوزه های علمیه) تنظیم و آماده گردد و مباحث محتوایی آن با موضوعیت ولایت فقیه به تناسب هر سطحی ارائه گردد.

امید است این مختصر مورد تأیید و مرضی خداوند متعال و چهارده نور مقدس سلام الله علیهم خصوصاً قطب عالم امکان امام زمان روحی له الفداء باشد و همه این تلاش ها در راه تحقق حکومت اسلامی در راستای بستر سازی حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار گیرد.

خواهشمند است اندیشمندان و بزرگواران کارشناس، در این موضوع مهم ما را با نظریات، نقد و بررسی عالمانه و منصفانه خود یاری نمایند.

مهدی فرزین

یازدهم ماه مبارک ذی القعدة، سال ۱۴۴۱

برابر با سیزدهم تیرماه ۱۳۹۹

مصادف با ولادت امام رضا علیه السلام